

ปัจจัยที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย

Factors Affecting Supporting for the Creation of Thai television drama

สรรพชญ์ เจียรณานนท์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย และ 2) ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทย โดยการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงรวมจำนวน 20 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย ได้แก่ นโยบายของผู้ผลิตละครโทรทัศน์ บุคลากร งบประมาณ และการสร้างละครโทรทัศน์ไทย ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย ได้แก่ นโยบายและมาตรการของภาครัฐ ภาพรวมของตลาดในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย กลุ่มเป้าหมายของละครโทรทัศน์และเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ ปัจจัยภายใน, ปัจจัยภายนอก, การสร้างสรรค์, ละครโทรทัศน์ไทย

Abstract

This study entitled Factors Affecting Support for the Creation of Thai television drama The objectives were to 1) study internal factors affecting the creation of Thai television drama and 2) external factors affecting the creation of Thai television drama. Using in-depth interviews with a group of experts involved in the production of Thai television drama. by selectively selecting a total of 20 specialists.

The results showed that Internal factors affecting the support of Thai television drama productions include policies of TV drama producers, personnel, budget, and Thai television drama creations. As for the external factors affecting the support for the creation of Thai television drama, such as government policies and measures. Market overview in the Thai television drama industry The target audience of television dramas and rapidly developing technology.

Keywords: internal factors, external factors, creative, Thai television drama

บทนำ

ละครโทรทัศน์ไทยเป็นความบันเทิงที่อยู่คู่คนไทยมากกว่า 64 ปี นับจากละครที่แต่งขึ้นใหม่สำหรับแสดงทางโทรทัศน์โดยเฉพาะ คือเรื่อง “สุริยานีไม่ยอมแต่งงาน” ของนายรำคาญ (ประยัต ศ. นาเคนหา) ออกอากาศเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2499 (สินธุ์ สิทธิศักดิ์, 2543) ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีมาจนปัจจุบันที่ละครโทรทัศน์ออกอากาศในสถานีโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล รวมไปถึงการเติบโตในลักษณะของละครโทรทัศน์ที่อยู่ในรูปแบบรายการที่ถูกนำเสนอในแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ เช่น ยูทูบ (YouTube) ไลน์ทีวี (Line TV) เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) วิว (Viu) เป็นต้น

ละครโทรทัศน์จึงกลายเป็นสิ่งที่ปัจจุบันใช้คำเรียกรวมกันว่าเป็น คอนเทนต์ (content) หรือเนื้อหาประเภทหนึ่ง而出อากาศในแพลตฟอร์มต่างๆ ได้ไม่จำกัด โดยความต้องการเนื้อหาด้านละครโทรทัศน์นั้นมีความต้องการเพิ่มจำนวนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นละครซีรีส์ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มวัยรุ่น ละครหลังข่าวที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นแม่บ้าน คนทำงาน ผู้สูงอายุ โดยการออกอากาศในปัจจุบันมีในรูปแบบของการออกอากาศครั้งแรกทางสถานีโทรทัศน์ต่างๆ และให้ผู้ชมรับชมย้อนหลังทางแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ การออกอากาศเฉพาะในแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ เป็นที่แรกและที่เดียวโดยไม่มีการนำมาออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์หรือมีเฉพาะบางเรื่องเท่านั้นที่ออกอากาศผ่านทางแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ แล้วนำมาออกอากาศอีกครั้งทางสถานีโทรทัศน์ ทำให้รูปแบบการรับชมเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตเป็นอย่างมาก

ผู้ชมที่เป็นผู้รับชมละครโทรทัศน์ในแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ จะพบว่ามีละครโทรทัศน์หลายๆ เรื่องที่สามารถรับชมได้มากกว่าหนึ่งแพลตฟอร์ม ซึ่งเกิดจากการที่ขายลิขสิทธิ์การรับชมให้กับเจ้าของแพลตฟอร์มออนไลน์ รวมไปถึงการที่ผู้บริหารแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ยังได้เปิดโอกาสให้มีการเสนอโครงเรื่องหรือเปิดรับเนื้อหาละครโทรทัศน์ของไทยเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการแข่งขันระหว่างแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ในการให้ผู้ชมสมัครเป็นสมาชิกโดยเสียค่าสมัครสมาชิกที่จะทำให้สามารถรับชมเนื้อหาละครโทรทัศน์บางเรื่องที่มีเฉพาะแพลตฟอร์มออนไลน์เจ้าเดียวเท่านั้น ไม่สามารถรับชมได้จากแพลตฟอร์มออนไลน์อื่น

เมื่อความต้องการมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดผู้ผลิตหน้าใหม่ขึ้นในวงการผลิตละครโทรทัศน์ไทยจากเดิมที่จำกัดการออกอากาศอยู่เฉพาะสถานีโทรทัศน์ประเภทฟรีทีวีเท่านั้น เมื่อมีช่องทางการรับชมที่หลากหลายและเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการเนื้อหาละครโทรทัศน์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน จากความเป็นมา หลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนละครโทรทัศน์ไทยเพื่อสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ในปัจจุบันให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตอบรับกับความต้องการของตลาดที่เพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย
2. ศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้ผลิตในการพิจารณาสำหรับการสร้างละครโทรทัศน์ไทย
2. เป็นองค์ความรู้สำหรับผู้สนใจในการสร้างละครโทรทัศน์ไทย

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าได้กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการสร้างละครโทรทัศน์ไทยโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกับวิธีการ Snowball จำนวน 20 คน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) จากนั้นนำมาทำการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์จนเป็นที่ยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และอภิปรายด้วยการพรรณานาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างละครโทรทัศน์ไทย มีดังต่อไปนี้

1. นโยบายของผู้ผลิตละครโทรทัศน์ เริ่มต้นจากผู้ผลิตละครโทรทัศน์มีการคัดเลือกเรื่องราวเพื่อนำเสนอให้กับผู้บริหารสถานีโทรทัศน์เป็นผู้พิจารณานำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ในแต่ละช่อง โดยการซื้อลิขสิทธิ์นวนิยายมาดัดแปลงเพื่อผลิตเป็นละครโทรทัศน์ ทั้งนี้นวนิยายนั้นอาจจะเคยถูกนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์มาแล้วก็ได้ โดยการนำมาผลิตซ้ำจะเรียกกันว่า ละครรีเมค กับนวนิยายที่ถูกนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ครั้งแรก ทั้งนี้จะแบ่งออกเป็น

1.1 เจ้าของสถานีโทรทัศน์เป็นผู้มีสิทธิและเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ละครโทรทัศน์เรื่องดังกล่าว เนื่องจากเป็นผู้ลงทุนมีสิทธิในการบริหารจัดการละครของตนเอง เช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 HD จะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ละครโทรทัศน์เรื่องต่างๆ ซึ่งจะไม่เห็นละครที่ผลิตโดนช่อง 3 HD ไปออกอากาศในช่องอื่นๆ ยกเว้นแพลตฟอร์มออนไลน์

1.2 บริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ละครโทรทัศน์ หรือที่เรียกว่า content provider ทำให้สามารถมีสิทธิในการบริหารจัดการละครและทำรายได้จากการนำไปฉายในสถานีโทรทัศน์อื่นหรือแพลตฟอร์มออนไลน์อื่นๆได้ ไม่มีภาพลักษณ์ของสถานีติดตัว โดยส่วนมากในปัจจุบันจะเป็นผู้ผลิตรายย่อยที่เติบโตขึ้นจากการที่มีช่องทางในการเผยแพร่ละครมากขึ้น โดยละครบางเรื่องสามารถออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์และแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือบางเรื่องออกอากาศเฉพาะแพลตฟอร์มออนไลน์นั้นเพียงอย่างเดียว แล้วแต่การบริหารจัดการเป็นรายกรณี

ทั้งนี้ การคัดเลือกเรื่องผู้ผลิตละครโทรทัศน์จะเน้นเรื่องราวที่ไม่เครียด เป็นแนวรักโรแมนติกหรือตลก ขบขันมากกว่าจะเป็นละครแนวดราม่าหรือละครชีวิต อาจจะเป็นละครย้อนยุค ละครแนวผี เรื่องลึกลับ ส่วนมากมักจะพยายามค้นหานวนิยายหรือพล็อตเรื่องหลากหลายแนวมาไว้กับสถานีด้วยการซื้อลิขสิทธิ์เรื่อง แล้วเลือกสร้างตามสถานการณ์และแนวโน้มความต้องการชมของผู้ชม

2. บุคลากร ส่วนใหญ่การทำงานของบุคลากรในวงการละครโทรทัศน์จะทำงานในลักษณะของฟรีแลนซ์หรือการทำงานอิสระที่ไม่ใช่พนักงานประจำ ทำให้มีปัญหาในกรณีที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนที่มั่นคง ทำให้คนที่ฝีมือในการทำงานไม่สามารถอยู่ในอุตสาหกรรมนี้ได้อย่างยั่งยืน แต่ในทางกลับกัน บุคลากรของเราส่วนใหญ่มีฝีมือและเป็นที่ต้องการในกรณีนี้ มีบุคคลที่มีส่วนสำคัญ ได้แก่

2.1 ผู้จัดละครหรือเป็นโปรดิวเซอร์ที่มีหน้าที่ดูแลบริหารจัดการงบประมาณ การดำเนินการถ่ายทำ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องหรือบท การกำหนดเรื่องราว (Story) โดยส่วนมากนวนิยายที่นำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ที่มีความแปลกใหม่ เรื่องราวที่เข้มข้น ซึ่งมักจะเป็นเรื่องราวความขัดแย้งในเรื่อง ความรัก เพราะเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวและผู้ชมสามารถเชื่อมโยงกับตัวเอง หรือผู้ชมสามารถพ้อฝัน ทดแทนตัวเองเป็นนางเอกของเรื่อง เพราะโดยส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายผู้ชมละครโทรทัศน์จะเป็นกลุ่มผู้หญิง เนื้อเรื่องถูกจริตของผู้ชม

2.2 ผู้กำกับการแสดง บุคคลที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอดเรื่องราว ทั้งนี้เรื่องราวของละครโทรทัศน์ไทยจะไม่มี ความสลับซับซ้อนในเนื้อเรื่องมากนัก ซึ่งจะแตกต่างกับวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ของต่างประเทศ เช่น ละครโทรทัศน์ที่เรียกว่า ซีรีส์ฝรั่ง เป็นต้น ผู้กำกับการแสดง จึงมีทั้งในรูปแบบที่เรียนจบทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือด้านการกำกับการแสดงมาโดยตรง และผู้กำกับการแสดงที่มีประสบการณ์จากการที่เคยเป็นนักแสดงในวงการมายาวนาน ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ละคร

นอกจากนี้แล้วยังมีผู้กำกับการแสดงที่เป็นผู้กำกับภาพยนตร์มาก่อน ทำให้นำรูปแบบการผลิตภาพยนตร์มาประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ จึงทำให้ละครโทรทัศน์มีรูปแบบที่แตกต่างออกไป

เช่น มีการวางมุมภาพที่สวยงามมากขึ้น มีการใช้แสงและเงา มีการตีความของผู้ชมในการรับชมละคร รูปแบบการแสดงของนักแสดงที่จะแสดงในลักษณะคล้ายกระบวนการถ่ายทำภาพยนตร์ เป็นต้น

2.3 คนเขียนบท เป็นบุคลากรสำคัญที่อยู่ในขั้นเริ่มต้นของการผลิตละครโทรทัศน์และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทย มีข้อสังเกตในวงการบันเทิงยอมรับกันว่า คนเขียนบทละครโทรทัศน์นั้น เป็นตำแหน่งงานที่ขาดแคลนมากที่สุด ทำให้เริ่มมีสถาบันโดยเฉพาะ เช่น สมาคมนักเขียนบทละครโทรทัศน์ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยหลายแห่ง ที่มีความพยายามในการผลิตบุคลากรด้านการเขียนบทละครให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตของจำนวนการผลิตละครโทรทัศน์ ซึ่งในบางกรณีผู้เขียนบทมีสถานะควบไปกับผู้กำกับการแสดงด้วย คือ เป็นทั้งผู้เขียนบทละครโทรทัศน์และเป็นผู้กำกับละครเรื่องดังกล่าวด้วย ซึ่งมีข้อดีคือ ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนได้รวดเร็ว เพราะมีความเข้าใจในเรื่องเป็นอย่างดี

2.4 นักแสดง นักแสดงละครโทรทัศน์ไทยมีหน้าตา รูปร่าง และบุคลิกภาพที่ดี ตลอดจนเทคนิคการแสดง โดยเฉพาะนักแสดงรุ่นใหม่ จะมีการฝึกซ้อมหรือเรียนการแสดงก่อนที่จะมาถ่ายทำจริง ทำให้ผู้ชมชื่นชอบและชื่นชมในความสามารถของนักแสดงรุ่นใหม่ที่บางคนอาจจะแสดงละครโทรทัศน์เป็นเรื่องแรก แต่สามารถทำการแสดงได้ดีไม่แพ้กับนักแสดงรุ่นพี่หรือนักแสดงรุ่นใหญ่ที่มีประสบการณ์มายาวนาน เข้าถึงบทบาทของตัวละครจนทำให้ผู้ชมที่เรียกว่า แฟนคลับติดตามรับชมละคร รวมไปถึงติดตามผลงานของนักแสดงคนดังกล่าวทั้งในและต่างประเทศ มีการส่งอาหารสนับสนุนในช่วงการถ่ายทำให้นักแสดง มีการติดตามนักแสดงไปตามงานแสดงสินค้าต่างๆ ที่นักแสดงเป็นพรีเซ็นเตอร์

2.5 ทีมงาน ในที่นี้จะกล่าวรวมทั้งหมดของกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการถ่ายทำ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ช่วยผู้กำกับ ผู้ประสานงาน ตากล้อง ทีมไฟ ทีมฉาก ทีมอุปกรณ์ประกอบฉาก ช่างแต่งหน้า ทำผม คนทำเสื้อผ้า สวัสดิการ คนตัดต่อ คนทำสเปเชียลเอฟเฟกต์ ฯลฯ โดยส่วนใหญ่เป็นทีมงานอิสระที่ไม่ใช่งานประจำ มีฝีมือการทำงาน อยู่ในรูปแบบงานรับจ้าง ทำให้ไม่ว่ากองถ่ายละครโทรทัศน์เรื่องใด บางครั้งจะเห็นทีมงานที่คุ้นหน้าคุ้นตา สลับสับเปลี่ยนกันไปทำงานตามกองถ่ายละครโทรทัศน์เรื่องต่างๆ หรือกองถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศที่มาถ่ายทำในประเทศไทย

3. งบประมาณ ละครโทรทัศน์ของไทยมีงบประมาณที่ทำให้คนทำงานสามารถทำงานออกมาได้มีคุณภาพ มาตรฐานการผลิตอยู่ในระดับที่ดี เทียบเท่ากับต่างประเทศได้ การพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้งานการผลิตละครโทรทัศน์ลดลงจากอดีตเป็นอย่างมาก ในละครโทรทัศน์บางเรื่องสามารถใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกในการช่วยสร้างฉากบางฉากให้มีความสมจริงโดยไม่จำเป็นต้องไปถ่ายทำในสถานที่จริง

ทั้งนี้ มีปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนการผลิตละครโทรทัศน์ไทย คือ การปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ผู้ประกอบการที่เป็นบริษัทผลิตละครโทรทัศน์ขนาดกลางและขนาดเล็กผู้ผลิตหน้าใหม่ในวงการต้องมีการวางแผนการทำงานให้ละเอียดรอบคอบ ในบางครั้งผู้ผลิตละครโทรทัศน์จึงไม่กล้าลงทุนกับการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์มากนัก เพราะอาจจะเสี่ยงขาดทุนจากการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ได้ แม้กระทั่งสถานีโทรทัศน์ที่มีเงินทุนค่อนข้างมากกว่าผู้ผลิตละครที่เป็นรายย่อย แต่ก็จะมีระมัดระวังในการใช้จ่าย เพราะบางครั้งผู้ผลิตก็คาดเดากลุ่มผู้ชมผิดพลาด เช่น ละครฟอร์มใหญ่ ลงทุนสูง ผู้ผลิตคาดการณ์ว่าจะมีผลตอบรับที่ดี แต่ในบางครั้งพบว่า ผิดไปจากที่คาดการณ์ไว้ ทำให้ขาดทุน ในทางกลับกันละครโทรทัศน์บางเรื่องที่ลงทุนน้อยกว่าและอาจจะไม่ได้คาดคิดว่าผลตอบรับจะมาก แต่กลับกลายเป็นว่า โด่งดังจนเป็นที่รู้จัก ทั้งนี้ เกิดจากรสนิยมของผู้ชมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

4. การสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทย ในปัจจุบันมีสถานีโทรทัศน์ระบบดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ จำนวนมากขึ้น ทำให้ละครโทรทัศน์มีการสร้างสรรค์เนื้อหาที่หลากหลาย แตกต่าง กลุ่มเป้าหมายมีทั้งที่เป็นมวลชนหรือ Mass กับมีกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงหรือที่เรียกว่า niche market มากขึ้น ตลาดของผู้ชมเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มชายรักชาย กลุ่มผู้ชมในต่างประเทศ เป็นต้น

เมื่อผู้ชมมีทางเลือกในการรับชมละครโทรทัศน์ได้มากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันแย่งชิงผู้ชมเพื่อสร้างความนิยมให้กับละครโทรทัศน์มากขึ้น ทำให้เราได้เห็นละครโทรทัศน์ในรูปแบบเฉพาะ เช่น ซีรีส์วาย ที่มีเนื้อหาเจาะกลุ่มผู้ชื่นชอบตัวละครชายกับชาย ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน เช่น ครอบครัว สืบสวน สอบสวน ละครวัยรุ่น นักศึกษาในมหาวิทยาลัย ชีวิตวัยทำงาน ละครย้อนยุค เป็นต้น ซึ่งทำให้มีผู้ผลิตละครโทรทัศน์หน้าใหม่ และมีจำนวนละครโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้นทุกปี มีผู้ประกอบการใหม่ หรือผู้ประกอบการเดิมพัฒนาเนื้อหา วิธีการเล่าเรื่อง โปรดักชั่นของละครโทรทัศน์ที่มีความเป็นสากลมากขึ้น

มีวิธีการเล่าเรื่อง การใช้ภาพและเสียง มุมกล้องที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่จับกลุ่มเป้าหมายคนต่างจังหวัด จะผลิตละครโทรทัศน์ที่ไม่เน้นเทคนิคพิเศษมากนัก แต่จะเน้นเล่าเรื่องที่ตัวละครพระเอกนางเอก ความรัก ส่วนละครโทรทัศน์สำหรับกลุ่มวัยรุ่นใหม่ วัยรุ่นที่ชื่นชอบวิธีการเล่าที่รวดเร็ว ลุ้นระทึก กระชับ ผู้ชมต้องมีการตีความเรื่อง ตีความการแสดงของตัวละคร มีการสร้างสรรค์เรื่องในรูปแบบแปลกใหม่ตลอดเวลา ต้องการความสมจริง ความสวยงามมากขึ้นกว่าในอดีต มีการวางหมากของพล็อตเรื่องให้คนดูติดตามต่อในสัปดาห์ต่อไป ผู้ชมต้องการสมาธิในการรับชมทั้งภาพและเสียงคล้ายกับวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์หรือละครซีรีส์ในต่างประเทศ การใช้เทคนิคพิเศษต่างๆ

ตอนที่ 2 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทย มีดังต่อไปนี้

1. นโยบายและมาตรการของภาครัฐ ต้องเริ่มจากการมีการเขียนนโยบายที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อตั้งงบประมาณ ซึ่งจะนำมาสู่การปฏิบัติและการประเมินผล ทั้งนี้เมื่อรัฐบาลมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินยุทธศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอน และกำหนดให้อุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางของการผลิตละครโทรทัศน์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากนั้นเมื่อมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนแล้ว กำลังการผลิต และการพัฒนาทักษะความรู้แรงงานในวิชาชีพละครโทรทัศน์จะเป็นสิ่งที่สำคัญในลำดับถัดมา

โดยผู้บริหารประเทศจะต้องเข้าใจและเห็นความสำคัญของละครโทรทัศน์ที่มีลักษณะแตกต่างจากภาพยนตร์ เพราะคนอยู่บ้านรับชมละครโทรทัศน์ได้ตลอดเวลา ใช้เวลากับละครโทรทัศน์มากกว่าภาพยนตร์ ทำให้สามารถสอดแทรกเนื้อหาเพื่อกล่อมเกลาผู้ชมรวมถึงใช้วัฒนธรรมของไทยที่สอดแทรกอยู่ในละครโทรทัศน์เพื่อเป็นสื่อในการนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยว เป็นต้น และเปิดโอกาสให้คนในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์มีการสร้างสรรค์เนื้อหาของละครโทรทัศน์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบัน

การบริหารงานองค์กรที่อยู่ภายใต้ระบบราชการในปัจจุบัน ผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทยมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการเดินหน้านโยบายและมาตรการ เพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย จึงมีแนวคิดที่จะจัดตั้งหน่วยงานอิสระในรูปแบบ องค์การมหาชน หรือรูปแบบอื่นๆ ที่มีการบริหารจัดการคล่องตัวกว่าการบริหารจัดการแบบระบบราชการ ซึ่งหมายถึง การคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่แท้จริงเข้ามาระดมความคิดและช่วยกันบริหารจัดการหน่วยงานอิสระดังกล่าวให้เป็นองค์กรเพื่อช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ให้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจระบบอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์และเป็นการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำภารกิจเดียวกัน โดยในปัจจุบันยังพบว่า หน่วยงานที่สามารถสนับสนุนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทย กระจายตัวอยู่ในหลายกระทรวงไม่ว่าจะเป็นกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงอุตสาหกรรม หรือหน่วยงานอื่นๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สำนักงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ทำให้การบริหารจัดการนโยบายและมาตรการของรัฐไม่เป็นไปในภาพเดียวกัน ต่างคนต่างทำ ภารกิจซ้ำซ้อน การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปในลักษณะเบี้ยหัวแตก ไม่เป็นขึ้นเป็นอัน มีโอกาสในการถูกเกลี้ยกล่อมงบประมาณหรือโยกย้ายงบประมาณไปอยู่ในส่วนอื่นๆ จึงไม่เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

2. ภาพรวมของตลาดในอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย ผู้ประกอบการยังมีความหวังและความฝันที่จะเห็นละครโทรทัศน์ไทยมีคุณภาพที่ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยสิ่งที่ยังจำเป็นในการพัฒนา คือ การใส่เงินเข้าไปในระบบอุตสาหกรรมการผลิต มีการทำกลยุทธ์การผลิต กลยุทธ์การตลาด กลยุทธ์การส่งออก โดยที่รัฐบาลต้องให้อิสระในการสร้างสรรค์เนื้อหาของภาคเอกชน รัฐบาลจะต้องไม่เข้ามาครอบงำเนื้อหา วิถีคิด ของภาคเอกชน หน้าที่ของรัฐบาลในภาพรวมของอุตสาหกรรมนี้คือการเป็น ผู้อำนวยความสะดวก ผลักดันนโยบาย สนับสนุน การขับเคลื่อนให้ภาคเอกชนทำงานได้ง่ายมากขึ้น

ละครโทรทัศน์ไทย มีโอกาสในการพัฒนาเป็นงานสร้างสรรค์ที่สามารถส่งออกตลาดต่างประเทศได้ ผู้ประกอบการเอกชนยังต้องการการศึกษาโอกาสและการสนับสนุนจากภาครัฐ ตลาดต่างประเทศที่ต้องการละครโทรทัศน์ไทย มีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะประเทศจีน ทั้งในรูปแบบของเนื้อหาที่นำเข้าแบบถูกต้องตามกฎหมายของประเทศจีน และในรูปแบบออนไลน์ที่มีกลุ่มผู้ชมเฉพาะ หรือเนื้อหาบางประเภทที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบของประเทศ ตลาดในประเทศฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน หรือยุโรปในบางประเทศ มีความสนใจและต้องการรับชมละครโทรทัศน์ของไทย โดยเฉพาะซีรีส์วายที่เป็นซีรีส์ชายรักชาย หรือที่เรียกว่า 'Boy' Love (BL) ที่มีจำนวนการผลิตไม่ต่ำกว่า 50 เรื่องในปี พ.ศ.2564

3. กลุ่มเป้าหมายของละครโทรทัศน์ เนื่องจากละครโทรทัศน์ไทยสามารถรับชมได้ทั้งในและต่างประเทศ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีการขยายวงกว้างออกไป เนื่องด้วยเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนให้การรับชมสามารถรับชมพร้อมกับการออกอากาศจริง ในช่วงเวลาเดียวกัน และการรับชมย้อนหลังหลังจากที่ละครโทรทัศน์ได้ออกอากาศจบตอนในแต่ละครั้งไปแล้ว โดยแบ่งออกเป็น

3.1 ผู้ชมภายในประเทศ มีโอกาสในการรับชมได้ตามวันและเวลาที่ออกอากาศจริง หรือรับชมย้อนหลังในวันใดเวลาใดก็ได้ ตามแต่ที่ผู้ชมสะดวก ทำให้การวัดระดับความนิยมหรือที่เรียกว่า เรตติ้ง (Rating) เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เพราะพฤติกรรมการรับชมละครของผู้ชมในประเทศ โดยเฉพาะวัยรุ่นส่วนใหญ่มักจะรับชมผ่านอุปกรณ์อื่นที่ไม่ใช่เครื่องรับโทรทัศน์ และมักจะรับชมย้อนหลังไม่ได้ดูสด ในช่วงเวลาที่ละครโทรทัศน์เรื่องนั้นออกอากาศ ทำให้การวัดระดับความนิยมจะวัดในรูปแบบเก่าคือ 1) การวัดระดับความนิยม (Rating) โดยบริษัท เอซี นิลเสน เพื่อเป็นเครื่องยืนยันกับเอเจนซีโฆษณา เพื่อใช้ในการขายโฆษณาของละครโทรทัศน์ สร้างรายได้ให้กับผู้ผลิตละครโทรทัศน์รวมถึงทางสถานีโทรทัศน์นั้นๆด้วย 2) การวัดเรตติ้งของละครโทรทัศน์ประเภทละครซีรีส์ ซึ่งส่วนใหญ่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ชมวัยรุ่น มักจะใช้การวัดจากไลน์ เฟซบุ๊ก ยอดวิวในยูทูบ รวมไปถึงการขึ้นอันดับเทรนด์ในทวิตเตอร์อีกด้วย ส่งผลให้เกิดกิจกรรมแฟนมีตติ้งต่อระหว่างนักแสดงกับผู้ชม โดยจะวัดผลจากความนิยมต่างๆเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ

3.2 ผู้ชมในต่างประเทศ ประกอบไปด้วยผู้ชมที่เป็นคนไทยที่อาศัยในต่างประเทศ และผู้ชมที่เป็นคนต่างชาติ โดยจะรับชมผ่านการอ่านบทบรรยายภาษาอังกฤษ (subtitle) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเผยแพร่ผลงานละครโทรทัศน์ในแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) ไลน์ทีวี (Line TV) เป็นต้น เนื่องจากผู้ชมชาวต่างชาติจะไม่สามารถรับชมผ่านสถานีโทรทัศน์ของไทยได้ ยกเว้นบางประเทศที่รับสัญญาณของสถานีโทรทัศน์ไทยได้ เช่น ลาว เมียนมาร์ ที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทย หรือละครซีรีส์บางเรื่องมีการเผยแพร่ผ่านยูทูบพร้อมกับบทบรรยายภาษาอังกฤษพร้อมกันกับการออกอากาศในสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย ซึ่งจะรับชมได้เฉพาะผู้ที่อยู่ในต่างประเทศเท่านั้นเนื่องจากมีการบล็อกสัญญาณการรับชมสำหรับผู้ชมในประเทศไทย เนื่องจากการทำสัญญาการออกอากาศที่ทำได้กับแพลตฟอร์มอื่นๆ เช่น ละครซีรีส์วัยรุ่น “เพราะเรารักกัน” “นิทานพันดาว” “ปลาบพูนฟ้า” ของบริษัท จีเอ็มเอ็มทีวี จำกัด เป็นต้น

4. เทคโนโลยี ความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับชมของผู้ชม ช่องทางที่เพิ่มมากขึ้น โดยในปัจจุบันพบว่า มีแพลตฟอร์มออนไลน์จำนวนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) ดิสนีย์พลัส ฮอตสตาร์ (Disney+Hotstars) วิว (Viu) ไลน์ทีวี (Line TV) TRUE ID (TrueID) ยูทูบ (YouTube) วิภา (VIPA) ไทยพีบีเอส เอไอเอสเพลย์ (AIS PLAY) IQIY WETV CH3+ bugaboo tv เป็นต้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทย มีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาปัจจัยภายในที่มีส่วนสำคัญต่อกระบวนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทยนั้น คือ บริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ โดยบริษัทที่ผลิตละครจะอยู่ในรูปแบบของสถานีโทรทัศน์เป็นผู้อำนวยการผลิต มีบริษัทในเครือของสถานีที่ผลิตละครโทรทัศน์เพื่อออกอากาศทางสถานีเป็นประจำ ตามผังรายการและเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ละครโทรทัศน์เรื่องต่างๆ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นภาพลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับสถานี กับบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ที่มีลักษณะเป็น content provider คือผู้สร้างสรรค์เนื้อหา มีรูปแบบที่อิสระกว่าสามารถผลิตละครโทรทัศน์เพื่อออกอากาศได้ทุกสถานีโทรทัศน์ รวมไปถึงออกอากาศผ่านทางแพลตฟอร์มออนไลน์

ปัจจุบันในวงการอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ เป็นที่ยอมรับกันว่า บทละครโทรทัศน์ คือจุดเริ่มต้นและองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างสรรคงานละครโทรทัศน์ แต่มีปัญหาด้านแคลนคนเขียนบทละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ ทำให้เราไม่สามารถมีบทละครโทรทัศน์ที่หลากหลาย จึงเกิดปัญหานำบทละครเดิม เนื้อหาแบบเดิม นำกลับมาสร้างใหม่ที่เรียกว่า ละครรีเมค เช่น แม่นาคพระโขนง บ้านทรายทอง เป็นต้น

สอดคล้องกับ งานวิจัยของพลอยพรรณ มาคะผล (2558) ที่พบว่าละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศอยู่มีอัตราส่วนเป็นละครรีเมคถึง 1 ใน 3 ของละครที่ออกอากาศทั้งหมดในช่วงระยะเวลาหนึ่งปี แสดงให้เห็นว่าการผลิตละครรีเมคมีอัตราการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งละครรีเมคเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ที่สวนทางกับการเจริญเติบโตของบทประพันธ์ใหม่ๆ ส่งผลให้บทประพันธ์ที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอต่อการนำมาผลิตเป็นละครโทรทัศน์ ผู้ผลิตจึงต้องเลือกใช้การผลิตละครซ้ำในเรื่องเดิม เพื่อลดความเสี่ยงทางด้านเรตติ้งและลดค่าใช้จ่ายทางด้านลิขสิทธิ์ของบทประพันธ์ต้นฉบับ ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้คนในวงการอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์เห็นด้วยว่า ควรมีมาตรการในการรองรับ บุคลากร และฝึกฝนให้มีบุคลากรด้านการเขียนบทละครโทรทัศน์ เพื่อให้มีเนื้อหาที่แปลกใหม่ วิธีการนำเสนอที่แปลกใหม่ เป็นงานสร้างสรรค์ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น

ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการสนับสนุนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทย คือ นโยบายและมาตรการของภาครัฐ ทั้งนี้ถึงแม้ว่าภาครัฐจะไม่ได้มีการแทรกแซงโดยตรงต่อเนื้อหา แต่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นไม่ได้เข้ามามีส่วนสนับสนุนมากพอ ดังที่คนในวงการจะเปรียบเทียบการสนับสนุนอุตสาหกรรมการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทยกับวงการอุตสาหกรรมบันเทิงของเกาหลีใต้ ที่เมื่อรัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเข้าใจและเต็มรูปแบบนั้นสามารถทำให้ละครโทรทัศน์เกาหลีใต้สามารถส่งออกเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก

การส่งออกละครโทรทัศน์ของเกาหลีใต้ เกิดจากการที่เกาหลีใต้ต้องการทุนในการผลิต ทำให้มีความต้องการส่งออกละครโทรทัศน์ เพื่อนำมาใช้เป็นเงินทุนสนับสนุนในการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ และในขณะเดียวกันประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่ต้องการซื้อละครจากต่างประเทศ เพราะมีต้นทุนถูกกว่าการผลิตละครโทรทัศน์เองในประเทศ ทำให้เกิดการนำเข้าละครโทรทัศน์เข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยประเทศไทยเองควรมองโอกาสเหล่านี้ในบางประเทศที่มีความต้องการเนื้อหาละครโทรทัศน์ของไทย เพื่อเข้าไปเติมเต็มความต้องการของผู้ชม ช่วยแบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยที่ประเทศไทยเราควรมีการนำเสนอละครโทรทัศน์เข้าไปทดลองฉายเพื่อสร้างกระแส และทำความรู้จักกับผู้ชมในแต่ละประเทศ ซึ่งชื่อเสียงของละครโทรทัศน์ของไทยเองในประเทศต่างๆ รอบข้างของเรา เช่น ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม ล้วนแล้วแต่รู้จักละครโทรทัศน์ของไทยเป็นอย่างดี รวมไปถึงประเทศจีนที่อยู่ห่างไกลออกไป ละครโทรทัศน์ไทยยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของผู้ชมในประเทศจีนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรเมธ รุ่งเรือง (2557) เกี่ยวกับโอกาสของละครไทยในประเทศจีนว่าละครโทรทัศน์ไทยมีชื่อเสียงได้รับการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์หลายช่อง เพลงไทยได้รับการซื้อลิขสิทธิ์ทำนองและแปลงเป็นเพลงจีนหลายเพลง

จึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐและผู้ประกอบการไทยควรเริ่มพิจารณาปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ เพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทยให้กับผู้ผลิตละครโทรทัศน์ในประเทศ วางแผนการตลาดให้กับละครโทรทัศน์ไทยไปส่งออกในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นภูมิภาคเอเชีย เอเชียตะวันออกเฉีย หรือสำรวจทิศทางของตลาดต่างประเทศในแถบยุโรปหรืออเมริกาต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษานโยบายและมาตรการที่มีส่วนในการช่วยสนับสนุนให้ผู้ผลิตสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ไทยสามารถเติบโตและแข่งขันในอุตสาหกรรมบันเทิงนี้ได้มากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาตลาดทั้งในและต่างประเทศที่ผู้ผลิตสร้างสรรค์ด้านละครโทรทัศน์ของไทยจะสามารถสร้างละครโทรทัศน์ไทยไม่ว่าจะเป็นการร่วมทุน (Co-production) หรือการขายลิขสิทธิ์ เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการผลิตบุคลากรด้านการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนเขียนบทละครโทรทัศน์ และตำแหน่งงานอื่นๆที่มีความสำคัญ เพื่อเพิ่มบุคลากรด้านนี้ให้มีจำนวนมากขึ้นให้เพียงพอต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์ไทย

บรรณานุกรม

- จิรเมธ รุ่งเรือง. (2557). ปัจจุบันและอนาคตของละครไทยในประเทศจีน. วารสารวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 4(1), 24-44.
- พลอยพรรณ มาคะผล. (2558). ละครเริ่มเกี่ยวกับการถ่ายโยงเนื้อหาในละครโทรทัศน์ไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สรรพัญญ์ เจียรนันทน์. (2562). แนวทางการพัฒนาละครโทรทัศน์กับการเป็นอุตสาหกรรมสร้างสรรค์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สินีทธิ์ สิทธิรักษ์. (2543). กำเนิดโทรทัศน์ไทย (พ.ศ.2493-2500). ปทุมธานี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- องอาจ สิงห์สำปอง. (2557). กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.